

för og nu

Under vor tids geologiske undersøgelse af Grønland betjener man sig af hjælpemidler som helikoptere og motorbåde. Man arbejder med fagmæssigt begrundede arbejdsplaner og har højtudviklet instrumentel. Et af resultaterne er det smukke kort, der omtales andetsteds i bladet.

For to hundrede år siden var vor tids geologiske synsmåde endnu kun i sin vorden, og de europæere, der fra 1700-tallets begyndelse havde opholdt sig fast i Grønland (hovedsagelig knyttet til missionsstationerne) var ikke specielt orienterede i geologi. På rejser var man nødt til at bruge sine ben og andre af datidens europæiske og grønlandske rejsemuligheder. Man fandt landet (det vil sige den sydlige vestkyst) strengt at have med at gøre, men man var som endnu tidligere tiders prospektorer levende interesserede i landets mineralforekomster.

Dette lyser ud af "geologi-kapitlerne" i en lille bog, som Jørgen Stauning fik trykt i Viborg i 1775 (Kort Beskrivelse over Grønland) og som bygger på skrifter af datidens førende grønlandskyndige:

"Hist og her falde der store Fieldstykker ned fra de samme ((det vil sige de "midlere Bierge")), ligesom og fra de steile Fielde, de føre igien, i det de falde ned, andre mindre Stykker med sig, da det seer ud ved Foden af Bierget, som en forstyrret Stad. Af disse kunde man kiende Biergenes Indhold, dersom det ikke var saa ubeqvemt at gaae deri, da man der ved, endog i den stærkeste Kulde, kan geraade i stærk Sveed, og i Stykkerne brekke Hals og Been, foruden at tale om, at man ingen Minut kan være sikker for en ny Steenstyrning."

Det "Biergenes Indhold", som man interesserede sig for, var tydeligvis bjergarter og mineraler af økonomisk betydning. Der nævnes forekomst af blandt andet sandsten, marmor, kul, ler, sand, tørv, agat, glimmer, fedtsten, asbest, kvarts, granat, blymineraler, kobbermineraler og svovlkis. Den senere så berømte kryolit fra Ivigtut er muligvis antydnet ved følgende: ". . . have Grønlænderne eengang medbragt som noget rart, store Stykker af en hvid halv giennemsigtig Steen, der lader sig bryde, som Spat, og derhos er saa blødt, at den kan skiæres med en Kniv, og knuses med Tænderne, . . .".

S.F.

Vi er ramt af moms' en.

På grund af momsforhøjelsen må abonnementsprisen for Varv desværre sættes op til 13,50 kr pr. årgang.

"Geologi på Bornholm" (Varv's ekskursionsguide på 64 sider) koster nu af samme grund 14,00 kr - frit tilsendt.